

Egy kórus három évtizede

Erős szemöldökű, átható tekintetű férfarcot mutat a fénykép. A lexikon leírja Ladvánszky Józsefről, hogy kommunista volt, mozgalmi ember. 1919-ben az ellenforradalmárok merényletet követtek el ellene, két évvel később illegális szervezkedést kezdeményezett, amiért 1922-ben letartóztatták, három és fél évi börtönrre ítélték. A MEMOSZ szegedi csoportjának vezetője, majd kerületi titkára volt, s többszöri börtön után, 1940-ben, a bántalmazások következtében halt meg.

Öt évvel később vette fel nevét a MEMOSZ újjáalakult szegedi énekkara, az egykori harcostársak rótták le kegyeletüket az alapító kommunista emlékének. Mert a MEMOSZ szegedi csoportjának dalkara 1929. szeptember 26-án, a közműves Ladvánszky József agitációja és szervezése nyomán alakult meg, az építők Fodor utcai otthonában.

A közgyűlés szigorú házszabályt fogadott el: csak tagkönyvvel rendelkező, szervezett munkások jöhettek a kórusba, akik más, „polgári dalkarban” nem is léphettek föl, kötelező volt a pontos megjelenés, tagdíj-fizetés, ellenőrök gondoskodtak a rend fenntartásáról, a vezetőségnek havonta taggyűlést, negyedévente beszámoló közgyűlést kellett tartani, a fellépésekről a dalkar és a csoport vezetőseinek együttes határozata döntött stb. Ekkor született meg a jelige: „Dala fel, fel harcra, riadóra! Zsarnokság hatalma dőljön romba. Munka fel, építsünk szebb világot! Szolgálat helyébe szabadságot!” Zenéjét Hoffmann Ede, szövegét Ladvánszky József írta. Könnyű kiolvasni belőle, az elszánt kis csoport nem titkolta érzelmét, ezért aztán a dalkör rövid ideig működött. A krónika szűkszavúan arról tudósít: nem a vezetőség, hanem a rendőrség osztotta fel, mint nem engedélyezett egyesületet. Ladvánszkyt letartóztatták.

Amikor a felszabadult városban immár Ladvánszky nevével alakult újjá a kórus, nemcsak a jeligét őrizték meg, de elhatározták, kivonulnak a Gyevi-tetőre, megkoszorúzzák a névadó sírját. A lelkes hangulatú zászlóbontáskor id. Komócsin Mihályt, Komócsin Illést, Gyólai Istvánt, Bernáth Andrást és Brauswet-

ter Jánost választották tiszteletbeli elnökökké. Ekkor került a kórushoz Kertész Lajos, az egyetemi énekkar vezetője, aki az első hónapok fáradságos, áldozatos munkájáért gazdag jutalmat kapott — 25 kiló burgonyát, 1 kiló hagymát, sőt, paprikát, olajat, főzőlisztet. Irigyléreméltóan bőséges ajándékot.

— A húszas évek végét nem tagadjuk le, így harmincesztendő idén a kórus — emlékezik Kertész Lajos, miközben dokumentumokat tesz az asztalra, pontos, körülrtekintő feljegyzésekkel, plakátokkal, kottákkal, relikviákkal. — A felszabadulás utáni első szabadtéri koncertet a Stefánia rendezték, közel a próbatermünkhöz, mely a mostani vízügyi igazgatóság helyén, a szakszervezeti székházban volt. 1946. szeptember 8-án a felsővárosi kultúrházban énekeltük először Kodály Főlszállott a pávját félszáz tagú, kitűnő férfikarral. Októberben a Demokrácia kultúrnapjainak műsorsorozatán lépett föl többek között a Ladvánszky-kórus, amikor a hallgatóság soraiból teljesen váratlanul följött a pódiumra Keresztúry Dezso kultuszminiszter, s meglepetésszerűen megszövegezte meg a művészi élményt. Karácsonykor a budapesti Acélhang-kórust láttuk vendégül, a következő év májusában a Magyar Munkás Dalos Szövetség első országos összejövetelére utaztunk Orosházára, s a helyi sajtó szerint igen szép sikerrel szerepeltünk. Az elmondottakból kiderül, habzsolunk az életet, örültünk a szabadságnak, hogy végre énekelhetünk, nincs rendőri őrizet és fenyegetés, pince és megfélemlítés. Egy munkáskórus kiléphetett a fénybe...

Az élet persze akkor sem volt csupa szép, és csupa dalolás. Újjá kellett teremteni az országot, a munka oroszlánrésze várt az építőkre, s mivel Szegeden kevés volt az alkalom, szétszé-

ledtek a kórustagok. A megmaradt tíz-tizenöt főnyi kollektíva átment Kertész Lajossal a Bartók Kórusba, csak 1963-ban tértek vissza a Délmagyarországi Építőipari Vállalathoz, immár harmadszor alakítva meg a Ladvánszky-kórust, vegyeskari összetételben. Az elmúlt évtizedben eljutottak a csehszlovákiai Galántára, a lengyel városba, Nowa-Hutára, rendszeresen fölléptek a nyári szegedi eszperantista találkozón, az orosz nyelviskola szemináriumán, kijártak a környező falvakba, községekbe. És amire külön büszke Kertész Lajos, a Bocskai utcában havonta ma is rendeznek a kórus- és családtagok.

— Nem is énekkar, kis család vagyunk. A működő csoportok, kiváltképp az énekkarok száma erősen csökken, a még működők is megfogyatkoznak. A folyamatot csak úgy állíthatjuk meg, ha életüket tartalmasabbá tesszük. Ezért igyekszünk havonta egyszer klubestet összehozni a hozzánk tartozókat, rövid előadást tartunk, lemezeket mutatunk be, az asszonyok szendvicseket készítenek, beszélgetünk, muzsikálunk kötetlenül, mindenki szóhoz jut, bárki szerepelhet. És még valami fontosat, élvezzük a vállalat szakszervezeti bizottságának támogatását is.

A Délmagyarországi Építő Vállalat Ladvánszky-kórusa holnap, hétfőn este 7 órai kezdettel ünnepségen emlékezik meg harmincadik születésnapjáról, a Bocskai utcai kultúrteremben. Dél előtt megkoszorúzzák Ladvánszky József sírját a Gyevi-tetőn, az ünnepségen pedig ajándékot kap az a 18 dalos, aki ott volt az 1945-ös újjáalakuláson. A programban természetesen kórusművek is elhangzanak. Vezényel és zongorán kísér Kertész Lajos, Szocialista Kultúráért jelvénnel kitüntetett karnagy.

Nikolényi István

Andezit burkolat autópályákra

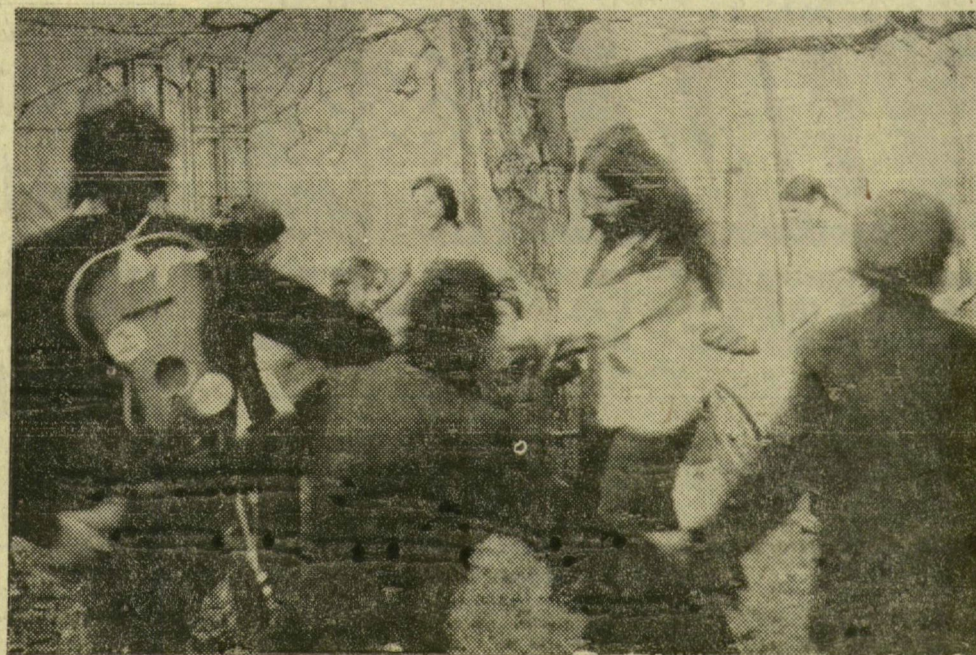
A megépítendő 500 kilométeres autópálya útfelületének kialakítására javaslat készült a Közúti és Útépítő Intézetben. Figyelembe vették a kőbányák és a leendő útvonalak egymás közötti távolságát és a kőzetek minőségét, valamint a legcélszerűbb szállítóeszközök alkalmazásának lehetőségeit. A javaslat különösen a futófelület jó minőségét tartja fontosnak, hogy 20—30 évig ellenálljon a forgalom okozta megterhelésnek.

A vizsgálatok szerint az andezitből készült burkolat kopik legkevésbé, míg a leggyakrabban használt bazalt hamar kifényesedik, könnyen csúszóssá válik. Andezitot fejtenek ki egyebek között Szob, Recsk, Komló és Nógrádkevesd bányáiból. Ezeknek a figyelembevételével az intézet javaslata szerint például a Budapest—Gyöngyös között építendő autópályaszakaszhoz a közeli nógrádkevesdi vagy szobi bányákból célszerű a szállítást.

A Tatabánya mellett futó autópálya építési munkálataihoz Szob és Uzsabánya termelne a követ; a szobiban anyagát különösen olcsón lehetne a helyszínrre juttatni, mert a Dunán uszá-

lyon is szállítható. Nagyobb gond az Alföldön áthaladó M5-ös pálya építése, mert itt nincs a közelben kőbánya. Ezért az intézet szakemberei ide az úgynevezett érdesített homok—aszfalt felületet ajánlják. Ilyen útfelülettel Örkény mellett már el is készült egy öt kilométeres kísérleti szakasz.

Országosan is jónak ítélik a szegedi általános iskolák alsó tagozatos nevelőinek munkáját. Az eredmények elérésében oroszlánrészt vállalt a nagyon szorgos szakfelügyelő, dr. Soós Istvánné, valamennyiünk kedves Pi-

Szia, Jutka!

Mi van azon megírni való, hogy huszonöt-harminc másodéves egyetemista nekilodul minden szombaton Balástyának meg sem áll addig, amíg az alsóbalástyai iskolához nem ér, és elkezd Zsuzsi-vonatot meg Bűdös tojásként játszani az udvaron. Igaz, nem könnyű ide kijutni, még nehezebb hazamenni. Előfordult már, hogy munkából kiállt vonatával mentek ki este a főútra, stopra várni — de a játék mégiscsak játék. És ráadásul erre mondják, hogy patronálnak?

VEGYÉSZEK JÖTTEK

Valami okosság biztosan van a dolgan, különben nem jönneek másfél éve minden héten. És a tanyai gyerekek se futnának eléjük, ha föl-tűnnék az úton. Az ötödikes Kondász Feri úgy néz föl az egyik fiúra, hogy ágaskodik hozzá, de nevetve mondja: ez a Pecák. Kinn áll a kapuban az egyik lány, jön a tanyák közül nagy csizmában az egyik gyerek. A csizma nem hagyja magát, ki-zökkenteni a ritmusból, akkorát lép a kis ember lábán is, mint a nagyén. Meglátja a csizmás gyerek a kapuban álló lányt, messziről kiált neki: Szia, Jutka. Ha máshol látná, legföljebb elkerülné, hogy ne kelljen kezitsókolomot mondani. A lány is egyetemista, és másfél évvel ezelőtt azt se tudta, hogy ilyen névre hallgató iskola egyáltalán van a világon, és abban egyszerre tanítják a betűvetést is, meg az atomfizikát is. Egytől nyolcig összevont tagozatú iskola, mai tanügyi szervezetünkben talán a legnehezebb változat.

Mit is keresnek itt az egyetemisták — egytől-egylig vegyészek — szombatról szombatra? Egy szóval el tudjuk intézni, amit ők másfél éve csinálnak, és legalább három évig még nem

akarnak abbahagyni. Patronálnak.

Úgy kezdődött, hallották, hogy Ásotthalomra sokan kijárnak. A példa jó, jó lenne követni. Egyikük albertletben lakik az itt tanító Tompa Károlyné édesanyjánál Szegeden. Innen a legegyszerűbb elindulni.

— Kitaláltuk otthon, mit kellene nekünk csinálni. Tanárszakosoknak biztosan könnyebb, de mi is megbeszéljük, ki mit korrepetál majd. Akinek jó a hangja, az éneket, aki olvasni szeret, magyart. Ha akad valaki, akinek a kémia nehéz, örüljön a szerencséjének. Vegyészektől jól el vagyunk látva. Hoztunk könyveket, játékokat, kell ez is, de az elején nem ez a legfontosabb. Tölthetnénk mi hurkátólól is a tudományt, ha azt se tudjuk, mikor elég. Szóltan embereknek igen nehéz tanítani. Szinte meg se mertek szólalni. Most az a legnagyobb eredményünk, hogy nem félnek tőlünk. Szaladnak elibénk, kibálnak messziről: Szia!

TOLLASLABDA

Aki ide jár iskolába, sokat dolgozik mind. Játszani vagy idő nincs, vagy nincs kivel. Pedig ennek a korosztálynak életeleme a játék. Meg a mese. De ki ér rá otthon mesét olvasni? Ki mondja meg, hogy milyen kalandos történet van ebben vagy abban a könyvben? A fiúk fociztak — az első gól után megszületett a fegyverbarátság. A lányok hozták a tollaslabdát. Finom játék, tetszett az itt valóknak. Vagy megfogják egymás kezét, nagy a kicsi, az meg a még kisebb, és ha akkora kör kerekedik, hogy nem fér el az udvaron, belül fordul körbe a maradék. És zakatolnak, zakatolnak, amíg jólesik. Vagy azt éneklük: Körben áll egy kislányka, lássuk, ki lesz a párja.

— Rájöttünk, élmény kell a gyerekeknek. Élményben legszegényebb a tanyai diák. Ahogy együtt vannak, látszik rajtuk, oda a szegénység.

— És a nagy diáknak nem élmény?

— Dehogynem. Vagyunk itt például dunántúliak is. Tudtuk, hogy van tanya, gondoltuk is, hogy milyen, de hogy igazán ilyen, együnk se tudta. Ha hátrányos helyzetűről, nehéz életéről hallottunk, városi gyerek a városit gondolta hozzá, falusi a falusit. A legnagyobb élmény: segíthetünk.

R. M.

Néminemű vitánk támadt egy percre. Azt mondják a vegyészek, Ásotthalom azért jobb a pártfogóknak, mert onnan többen akarnak tovább tanulni. Van, akit segíteni lehet. Ott jobban lehet korrepetálni. Magát a szót én ugyan kifejejténem a pedagógia szótárából — nemleges dolgot lélektelenebb szóval ritkán fejezünk ki —, de azon megütözttem, hogy belóttuk észjárásunkat egy nyílegyenes vonalra. Aki középiskolába akar menni, azt segítjük. Az tanuljon minél többet, ne érezze hátrányát a tanyai indulásnak. És aki nem tanul tovább? Az legyen egy fokkal okosabb? Annak a kevés is elég?

Nagy vita azért, nem lett ebből, mert rávágta: de-hogy elég! Éppen azért jöttek,

SZINDARAB

Ki látott már tanteremben szindarabot játszani? Van egy spárta az ablak sarka meg a szekrény között, közepetáján a teremnek. Két pokróc van rajta. Ez a függöny. Ha összehúzzák, a szélén nincs semmi, ha széjjelhúzzák, indulhat az előadás. De aki látott már ilyet, az tudja, hogy szívvel-lélekkel lehet itt is játszani.

Jön a karácsony, jönnek a vizsgák, utoljára jöttek ebben a félévben a szegediek. Téli ünnepet rendeztek, meghívták a szülőket is. Hadd lássák, mire jó, ha szombaton kapja magát Jancsin, és ugrik be az iskolába. És talákozóra is jó. Eddig csak buszon találkoztak egyik-egyik szülővel, rögtön beszélgettek, ide még nem jött be senki kíváncsisággal. Őket se hívta családod látni meg senki.

A próbát láttam. Azt az igyekezetet, amikor egy apró gyerekeknek színpadon egy másik gyerek szerepét kell játszani. Nem hiszem, hogy mostantól színész akarna lenni valaki közülük. De beszélni szépen megtanultak. Olyan feszült figyelemmel követi őket a huszonöt egyetemista, mintha édes csemetéjük bukdácsolna a párbeszédek között.

Megint akad egy kis szünet. A szünethez gitár is akad, és a gitárról megszólal az a dal, amit az itteniek leginkább citeráról ismernek: a Rózsa Sándor balladája. Ahányan vannak, annyian éneklük. Hivatalosan azt mondanánk, most „korrepetálunk” énekből. Úgy ülnek egymás mellett — tanyaiak és városiak —, mintha mindig összetartoztak volna.

Horváth Dezső

SZEGED

Nemzetközi

szilveszter

az A'acsony-Tá'rában

1973. december 29.—január 2.
Elhelyezés luxus kat.
RESZVÉTELI DÍJ:
2400 Ft.

Téli üdülés

Dubrovnikban

8 nap repülővel.
1974. február—március.
RESZVÉTELI DÍJ:
2530 Ft.

Jelentkezés és részletes felvilágosítás
IBUSZ, SZEGED,
Klauzál tér 2.
Telefon: 12-020.